

ΕΤΗΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΣΕΒ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

“Ο σφυγμός του
επιχειρείν”

Ταυτότητα έρευνας

Δείγμα: 624 επιχειρήσεις

Πώς: Πανελλαδική Τηλεφωνική έρευνα μέσω CATI και μέσω CAWI σε επιχειρήσεις, αντιπροσωπευτική βάσει: **1. Κλάδου, 2. Μεγέθους (Αριθμός Εργαζομένων) και 3. Έδρας επιχείρησης**
Με τυχαία στρωματοποιημένη δειγματοληψία
Με στάθμιση βάσει στοιχείων **ΕΛΣΤΑΤ & ΕΡΓΑΝΗ**
Με χρήση λίστας επιχειρήσεων από την εκτενή βάση της **ICAP**

Ποιος: Στην έρευνα απαντήσαν Υψηλόβαθμα Στελέχη της εκάστοτε επιχείρησης (CEO / Γενικοί Διευθυντές / Ιδιοκτήτες)

Πότε: 05.10-31.10.2023

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄:
ΔΕΙΚΤΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αξιολόγηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος από τις επιχειρήσεις

NEW **ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄:**
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
ΣΗΜΑΣΙΑΣ
«ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»

Νέα ενότητα για ζητήματα στρατηγικής σημασίας. Φέτος, στο επίκεντρο βρίσκεται το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον.

NEW **ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄:**
ΒΛΕΜΜΑ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
«ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΕΝΑ
ΒΙΩΣΙΜΟ ΑΥΡΙΟ»

Νέα ενότητα με επικείμενες προκλήσεις, άμεσου ενδιαφέροντος. Φέτος, το θέμα είναι η βιώσιμη ανάπτυξη.

Από φέτος, η έρευνα διευρύνεται, προσθέτοντας **δύο νέες ενότητες**, με στόχο να αποτυπώνει ακόμη πιο εύληπτα και στοχευμένα τον παλμό της αγοράς.

Σύνοψη

- Σε ένα κόσμο γεμάτο αβεβαιότητες, η Ελλάδα εμφανίζεται ως νησίδα σταθερότητας και προοπτικής
- Οι επιχειρήσεις είναι μέρος της λύσης στις αναπτυξιακές και οικονομικές προκλήσεις της εποχής

- Οι επιχειρήσεις δείχνουν συγκρατημένη αισιοδοξία.
- Για να γίνει ένα άλμα προς τα εμπρός, πρέπει να αντιμετωπιστούν παλιές και νέες προκλήσεις, τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για την Πολιτεία.
- Οι επιχειρήσεις συνειδητοποιούν πως πρέπει να εξελιχθούν ακόμα πιο γρήγορα, να γίνουν πιο προδραστικές και να προσαρμοστούν στις τεχνολογικές αλλαγές και στην βιώσιμη ανάπτυξη.
- Το κράτος βελτιώνεται, αλλά πρέπει να κινηθεί πιο αποτελεσματικά στις μεταρρυθμίσεις αφαιρώντας στρεβλώσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Βασικά ευρήματα

- ❑ **Διαρκής βελτίωση πορείας** οικονομίας και επιχειρήσεων (οι υψηλότερες επιδόσεις από το 2017).
- ❑ Οι επιχειρήσεις είναι πιο **σίγουρες** για τις δυνατότητές τους και αντιλαμβάνονται πως για προχωρήσουν μπροστά πρέπει να βασιστούν στις **δικές τους δυνάμεις**, να επενδύσουν στον **ανθρώπινο παράγοντα** και να επιδείξουν **προσαρμοστικότητα** στις συνεχείς αλλαγές.
- ❑ **Ανταγωνιστικότητα** για τις επιχειρήσεις σημαίνει **επένδυση σε ανθρώπους/κατάρτιση, ψηφιακό μετασχηματισμό και νέες αγορές**.
- ❑ Το **κόστος ενέργειας** αναδεικνύεται ως η πλέον αναγκαία βελτίωση και ακολουθεί η ανάγκη για **Σταθερό φορολογικό πλαίσιο**. Ψηλά είναι επίσης η **Σύγχρονη** λειτουργία της **Δημόσιας Διοίκησης**, η καταπολέμηση της **διαφθοράς** και η **φορολογική ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων και εργασίας**.
- ❑ Η **φορολόγηση της εργασίας** είναι σημαντικό εμπόδιο για τη βελτίωση των απολαβών και δυσχεραίνει την προσέλκυση/διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- ❑ Η **αύξηση των πραγματικά διαθέσιμων εισοδημάτων και δράσεις στήριξης των εργαζομένων** είναι οι πλέον σημαντικές αλλαγές για τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος.
- ❑ Η **τεχνητή νοημοσύνη** μετασχηματίζει την εργασία και την παραγωγή, αλλά **ελάχιστες επιχειρήσεις επενδύουν** ή σκοπεύουν άμεσα να επενδύσουν.
- ❑ Οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ότι **τα ζητήματα βιώσιμης ανάπτυξης θα παίξουν σημαντικό ρόλο** στο μέλλον, είναι αρκετά σύνθετα αλλά όχι ευρέως κατανοητά. Δεν τα εντάσσουν στη στρατηγική τους και υπάρχει σημαντικό έλλειμμα ενημέρωσης. Το 1/3 των επιχειρήσεων δεν τους αποδίδει καμία βαρύτητα.

Η οικονομία και οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε τροχιά βελτίωσης όπως αντανακλάται στην αντίληψή τους για την υφιστάμενη κατάστασή τους, όσο και στις προσδοκίες τους για το μέλλον.

28%

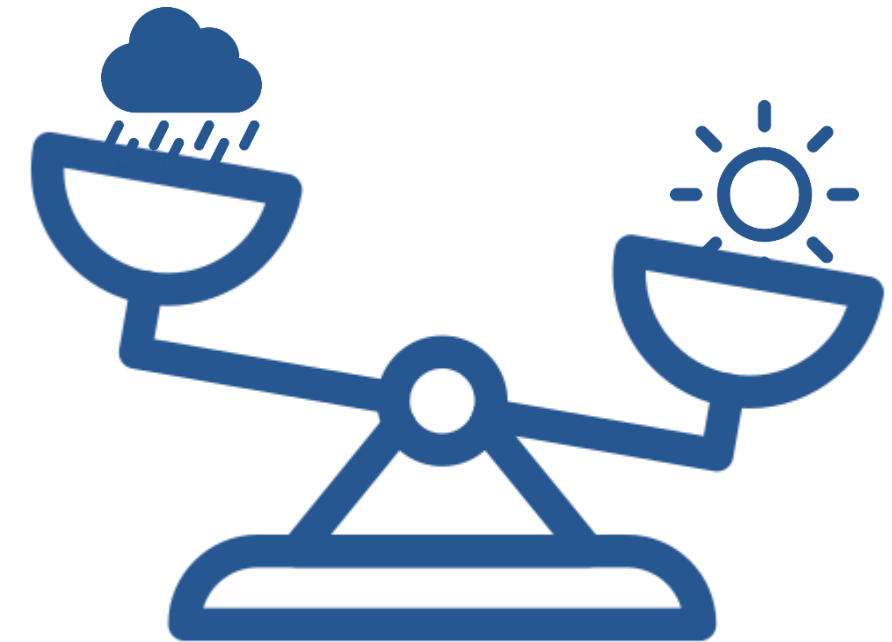
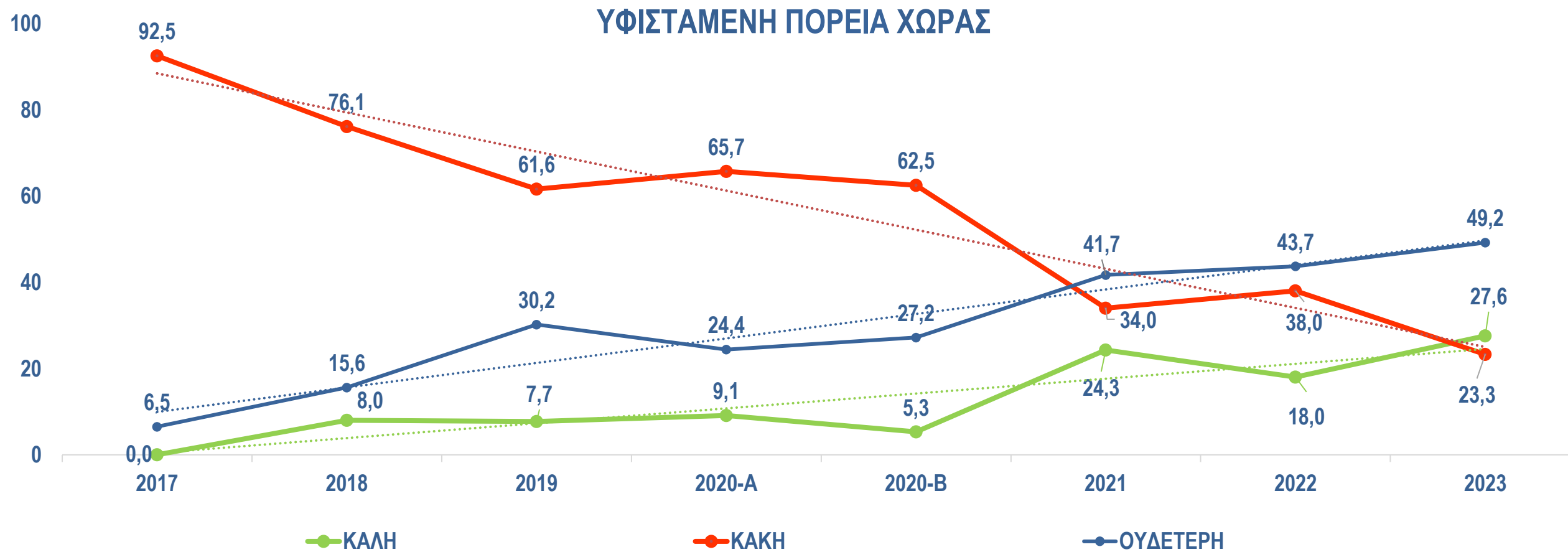
κρίνει πως η οικονομική κατάσταση της χώρας σήμερα είναι καλή (vs 18% το 2022)

53%

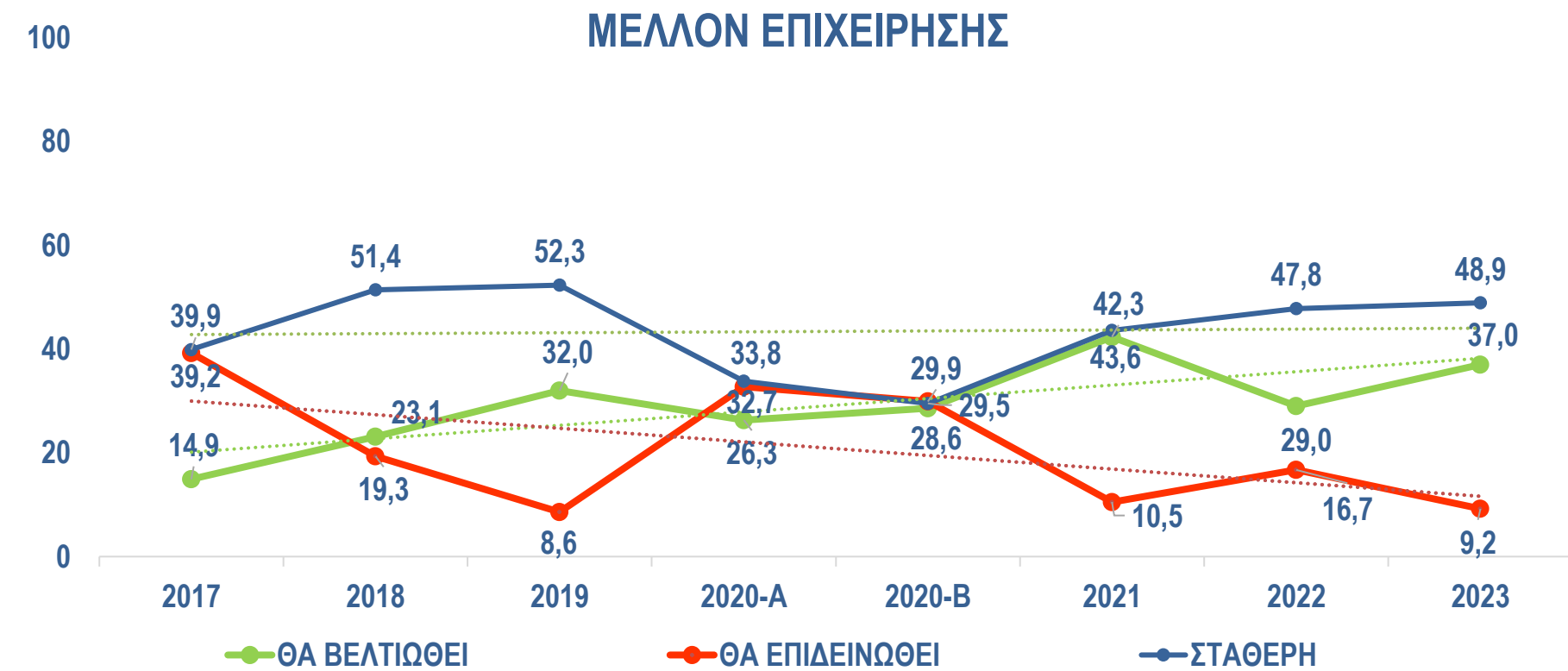
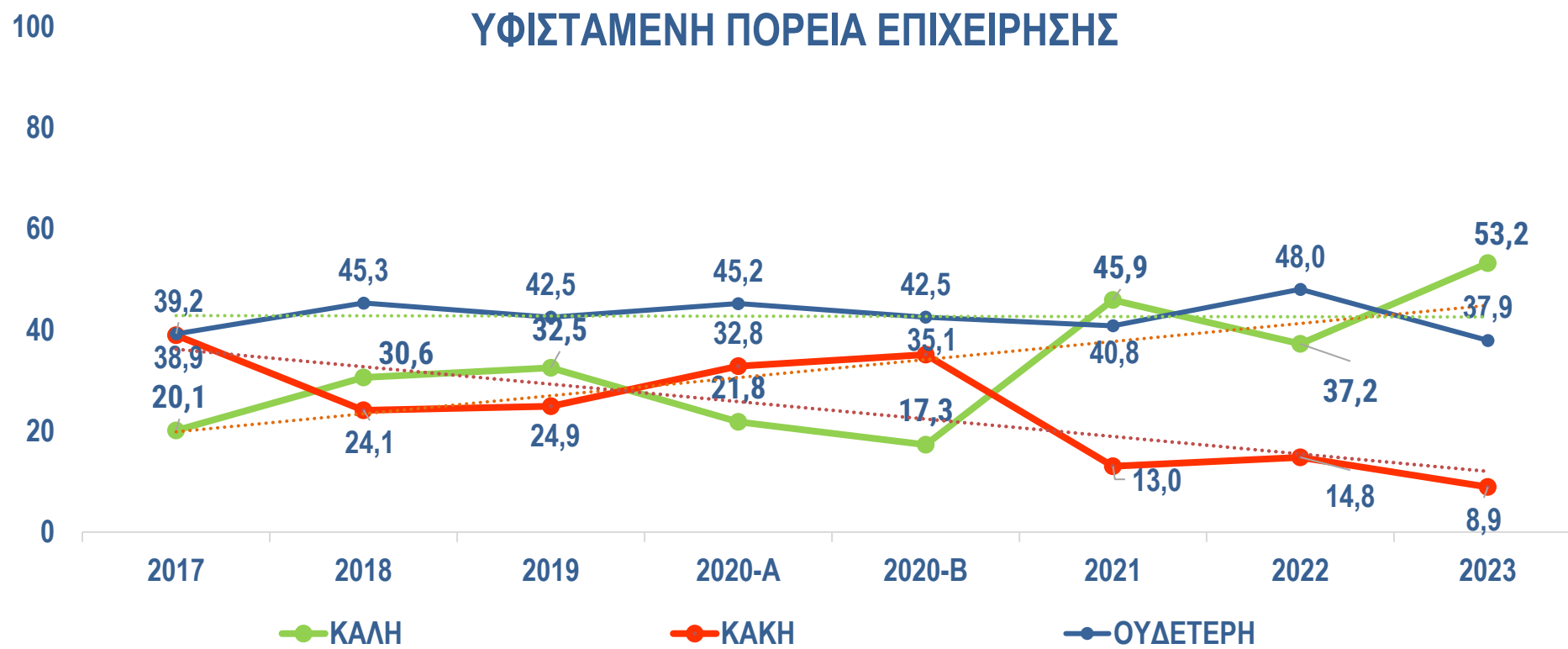
κρίνει πως η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σήμερα είναι καλή (υψηλότερο ποσοστό 2017-2023)

Για πρώτη φορά οι θετικές εκτιμήσεις για την πορεία της χώρας/οικονομίας υπερβαίνουν τις αρνητικές (28% vs 23%).

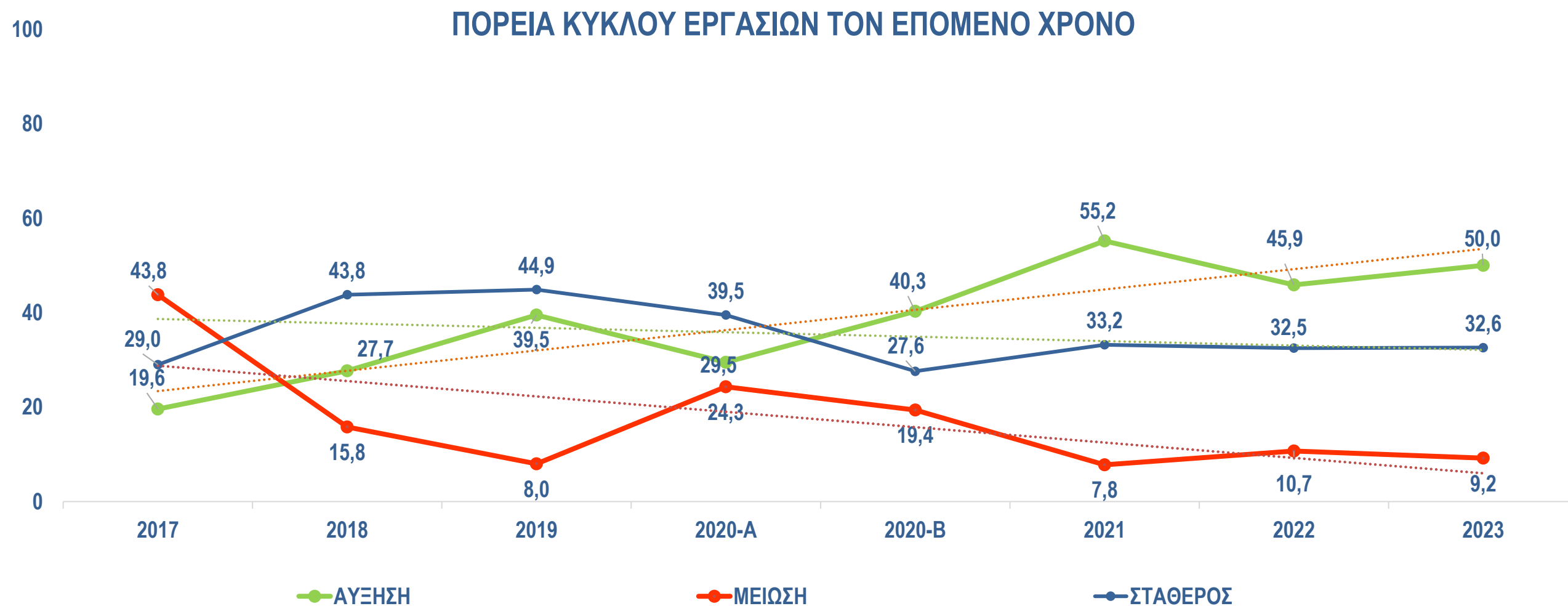
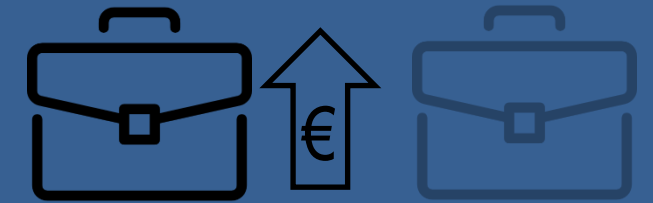
Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τη δική τους οικονομική πορεία είναι στο υψηλότερό τους σημείο από το 2017.

Οι Μεσαίες επιχειρήσεις είναι οι πιο αισιόδοξες όλων των κατηγοριών τόσο για την πορεία της οικονομίας όσο και των επιχειρήσεων.

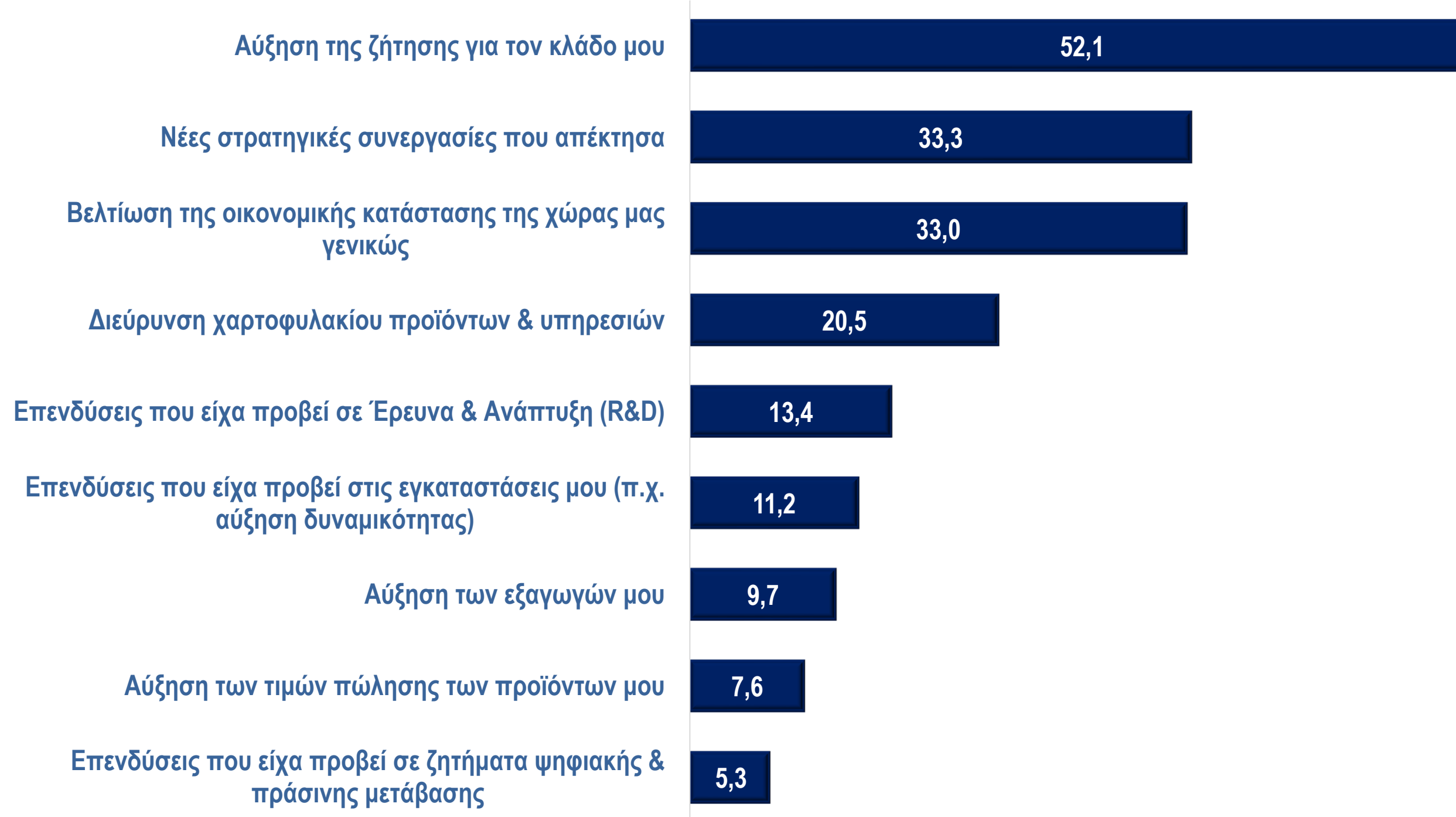

Μία στις δύο επιχειρήσεις αύξησε τον τζίρο το 2023 (το υψηλότερο ποσοστό της περιόδου 2017-2023) και το ίδιο εκτιμάται και για το 2024.

Υψηλότερα ποσοστά για τις Μεσαίες και Μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με το σύνολο.

ΛΟΓΟΙ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΖΙΡΟΥ ΤΟ 2024

Ωριμάζει η αντίληψη των επιχειρήσεων για τις ευθύνες τους να γίνουν πιο προδραστικές, και αναγνωρίζουν πως πρέπει να επιταχύνουν και να εξελιχθούν ακόμα πιο γρήγορα.

Αντιλαμβάνονται ότι η ανταγωνιστικότητα συνδέεται και ενισχύεται από την επένδυση σε ανθρώπους/κατάρτιση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τις νέες αγορές.

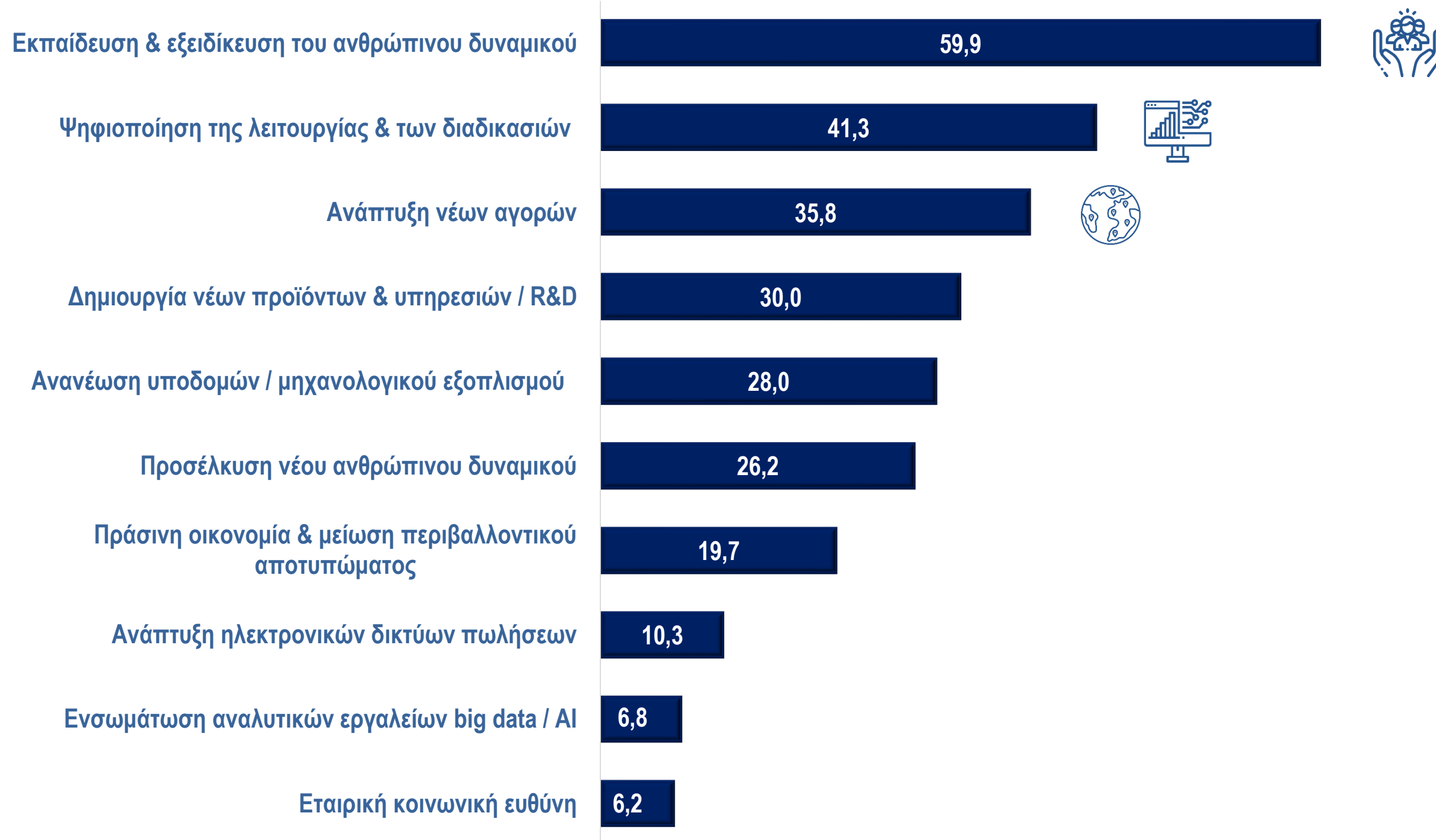
60%

κρίνει πως πρέπει να δώσει βαρύτητα στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

41%

κρίνει πως πρέπει να δώσει βαρύτητα στην ψηφιοποίηση της επιχείρησης

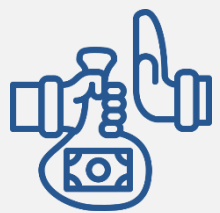
ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΩΣΟΥΝ ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΑΥΞΗΣΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

Το επιχειρηματικό περιβάλλον έχει ανάγκη σημαντικών τομών και βελτιώσεων από την πλευρά της Πολιτείας.

οι απαραίτητες βελτιώσεις
για τη χώρα

Διαφάνεια και αντιμετώπιση διαφθοράς
67%

Φορολογική ανταγωνιστικότητα
67%

οι απαραίτητες βελτιώσεις
για τις επιχειρήσεις

Σταθερό φορολογικό πλαίσιο
64%

Κόστος ενέργειας
54%

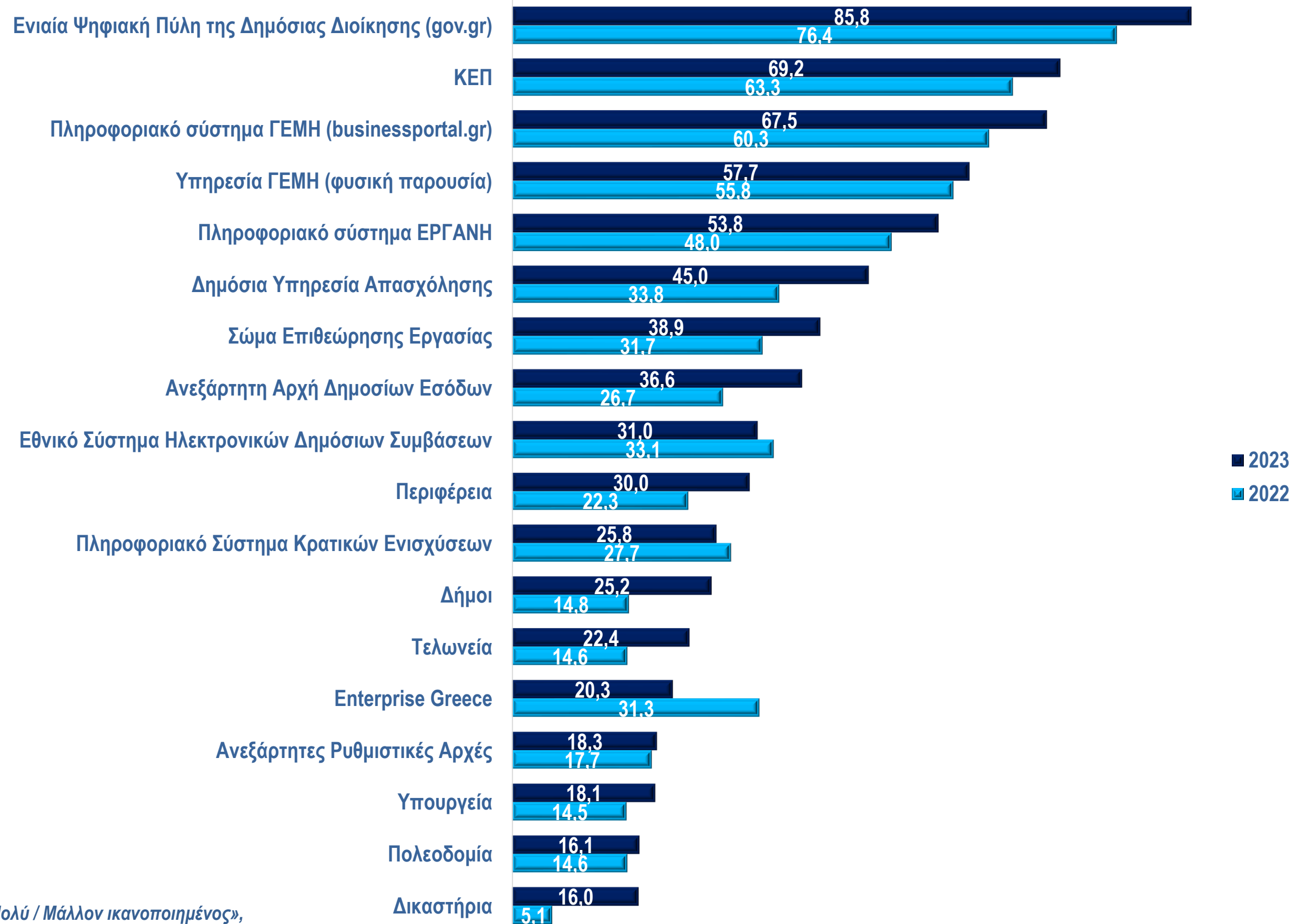
ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄
**ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Οι επιχειρήσεις βλέπουν αλλαγές και αναγνωρίζουν ότι για να προχωρήσουν μπροστά πρέπει να επενδύσουν στον ανθρώπινο παράγοντα και να αποκτήσουν προσαρμοστικότητα.

Προσπαθούν να βελτιώσουν το εργασιακό περιβάλλον που προσφέρουν και να προσελκύσουν το ταλέντο όχι μόνο με οικονομικές απολαβές, αλλά και με σειρά άλλων παροχών / δράσεων.

67%

αναγνωρίζει την ανάγκη βελτίωσης των αποδοχών ως προϋπόθεση βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος

61%

αναγνωρίζει την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου ως προϋπόθεση βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος

69%

θεωρεί δεδομένη την εκτεταμένη καθημερινή εργασία με Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)

ΤΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η καθημερινή εργασία με ΤΝ θα είναι όλο και περισσότερο εκτεταμένη

69,0

Το ανθρώπινο δυναμικό θα περιμένει όλο και περισσότερο το αντικείμενο εργασιών της επιχείρησης στην οποία απασχολείται να έχει θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και το περιβάλλον

68,0

Οι επιχειρήσεις θα λαμβάνουν περισσότερα μέτρα για να εξασφαλίσουν έναν πιο συμπεριληπτικό χώρο εργασίας

61,8

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΟΥΝ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η φορολόγηση της εργασίας παραμένει το μεγαλύτερο εμπόδιο στη βελτίωση των απολαβών.

84%

θεωρεί πως η φορολογία της
εργασίας παραμένει εμπόδιο για
τη βελτίωση των μισθών

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν πως η τεχνητή νοημοσύνη (TN)
θα μετασχηματίσει την εργασία και την παραγωγή
αλλά ελάχιστες επενδύουν ή σκοπεύουν άμεσα να το κάνουν.

12%

επενδύει ήδη στην TN

20%

σκοπεύει να επενδύσει
στην TN στο άμεσο μέλλον

80%

συμφωνεί ότι τα εργαλεία TN θα
επιτρέψουν την αξιοποίηση του
ανθρώπινου δυναμικού σε πιο
αναβαθμισμένες εργασίες

ΠΡΟΘΕΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΤΝ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ότι τα ζητήματα βιώσιμης ανάπτυξης θα παίξουν σημαντικό ρόλο στο μέλλον και ότι είναι αρκετά σύνθετα. Δεν τα εντάσσουν στη στρατηγική τους αλλά υπάρχει και σημαντικό έλλειμμα ενημέρωσης.

Η βαρύτητα που αποδίδουν στην πράσινη οικονομία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το μέγεθός τους.

52%

δεν είναι ενημερωμένο για τη βιώσιμη ανάπτυξη

>40%

δηλώνει ότι δεν θα εντάξει στη στρατηγική του βασικές δράσεις βιωσιμότητας

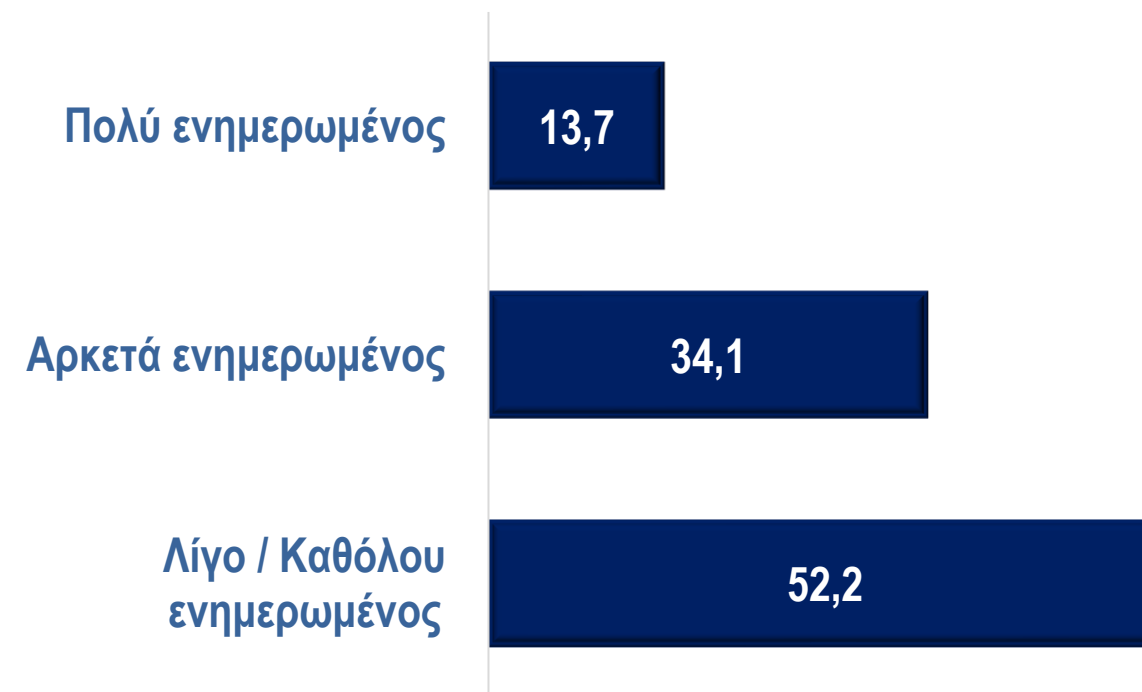
61%

έχει ήδη, ή σκοπεύει, να εντάξει την κυκλική οικονομία στη στρατηγική του

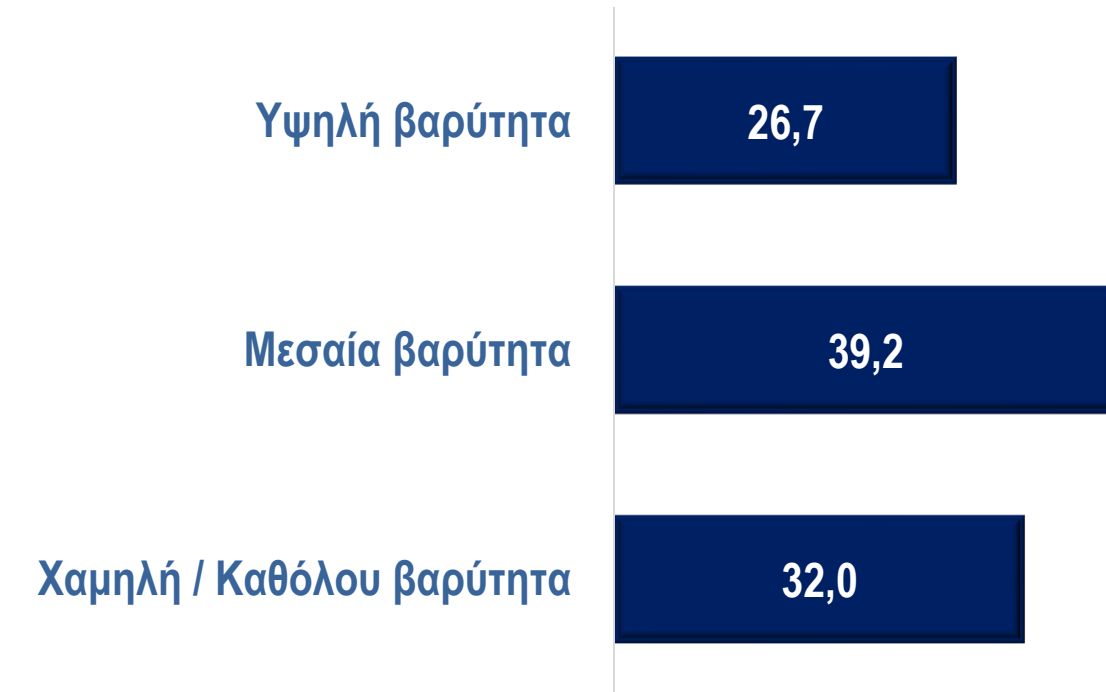

1 στις 3 επιχειρήσεις δεν δίνει καμία βαρύτητα στη βιώσιμη ανάπτυξη

ΒΑΘΜΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

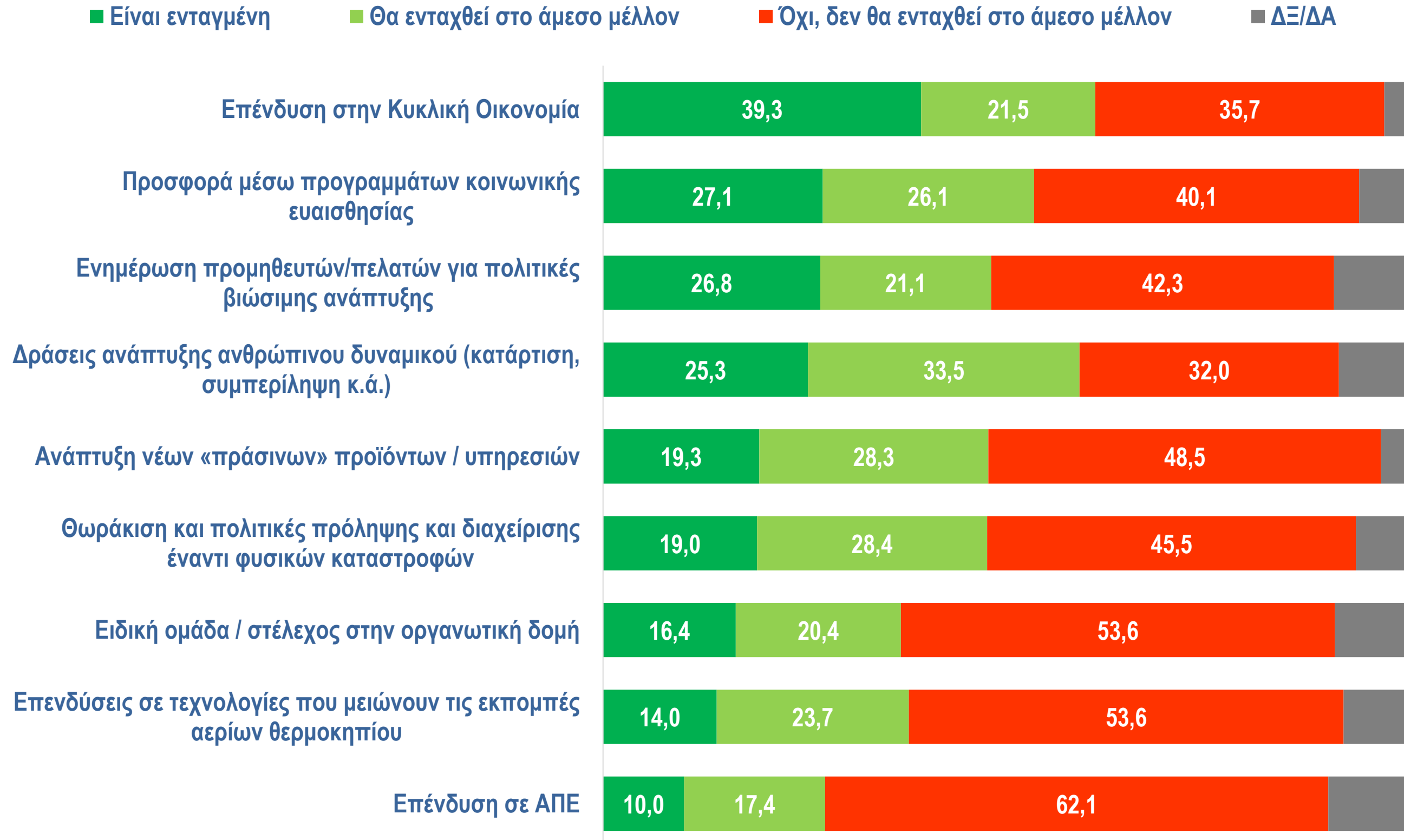

ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Οι Μεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά τόσο σε ενημέρωση (87% vs 48% για το σύνολο), όσο και σε βαρύτητα στις επιχειρηματικές αποφάσεις (93% vs 66% για το σύνολο).

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Αναγκαίες δράσεις της Πολιτείας για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης.

52%

75%

κρίνει πως η μείωση του κόστους
ενέργειας αποτελεί τη μεγαλύτερη
πρόκληση της βιώσιμης ανάπτυξης

κρίνει πως η Πολιτεία πρέπει να
παρέμβει στο ζήτημα του κόστους
ενέργειας

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Για τις Μεσαίες επιχειρήσεις η μείωση του κόστους ενέργειας και η εύρεση κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού είναι πιο σημαντικές προκλήσεις από ότι για το σύνολο (75% και 72% αντίστοιχα vs 52% και 47%).

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Για τις Μεσαίες επιχειρήσεις, η απαίτηση μείωσης του κόστους ενέργειας είναι σχεδόν καθολική (88%).

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄
ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ
ΤΙΣ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι μεσαίες επιχειρήσεις είναι η κρίσιμη ραχοκοκαλιά της ανάπτυξης Είναι πλέον η κατηγορία που εμφανίζεται αντιμέτωπη με τις σημαντικότερες προκλήσεις, παρότι η πορεία τους διαφαίνεται θετική.

ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ ΓΙΑ:

- Καλύτερη εικόνα για τη σημερινή οικονομική κατάσταση της χώρας (46% vs 28% στο σύνολο).
- Καλύτερη εικόνα για την πορεία της επιχείρησης (74% vs 53% στο σύνολο).
- Αξιοπιστία και ηγετικό όραμα Διοίκησης κρίσιμα για τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος (64% vs 36% στο σύνολο).
- Πιο ενημερωμένες για τη βιώσιμη ανάπτυξη (87% vs 48% στο σύνολο).
- Υψηλότερη αναγνώριση της βαρύτητας της βιώσιμης ανάπτυξης (93% vs 66% στο σύνολο).
- Ανάπτυξη «πράσινων» προϊόντων / υπηρεσιών ήδη ενταγμένη στη στρατηγική τους (50% vs 19% στο σύνολο).

Οι μεσαίες επιχειρήσεις θεωρούν τις ακόλουθες βελτιώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον εξαιρετικά αναγκαίες

- Φορολογική ανταγωνιστικότητα στην εργασία (65% vs 52% στο σύνολο).
- Σύγχρονη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης (66% vs 54% στο σύνολο).
  - Αντιμετώπιση αδήλωτης εργασίας (71% vs 50% στο σύνολο).
  - Βελτίωση του πλαισίου μη μισθολογικών παροχών (68% vs 48% στο σύνολο).
  - Μείωση του κόστους ενέργειας (88% vs 75% στο σύνολο).

ΕΤΗΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΣΕΒ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

“Ο σφυγμός του
επιχειρείν”